

Diplomová práce Vojtěcha Jírovce s názvem 'Vývoj profesní identity sociálních antropologů Univerzity Pardubice dle principu odpovědnosti Hanse Jonase' se zabývá vzdělávacím procesem na Katedře sociálních věd, Fakulty filozofické na Univerzitě Pardubice z pohledu studujících a konstrukcí jejich identity pod vlivem nabízeného vzdělání. Práce je rozdělena na dvě základní části (teoretickou a výzkumnou), obsahuje deset kapitol a čítá celkem sedmdesát šest stran, včetně úvodu, závěru, použité bibliografie a příloh. Po formální stránce obsahuje text všechny náležitosti na diplomové práce kladené.

Téma předložené bakalářské práce považuji za vysoce zajímavé a významné. Snad i proto jsem ji četl s upřímným zaujetím a byť nese řadu teoretických, epistemologických a metodologických nedostatků, dokázal jsem nad nimi mhouřit oči. O poznání více mi čtení znesnadňovaly četné nedostatky ve větných skladbách, doprovázené nesprávnými tvary slov. Text tak po čtenáři vyžaduje aby si významy problematických vět nezřídka domýšlel.

Tím se dostávám k některým problémům, které předkládaná práce nese. Diplomant uvádí, že z nabídky kurzů bakalářského programu KSV UP, studující považují za nejpřínosnější Metodologický seminář. Ve svém výzkumu ovšem Vojtěch Jírovec postupoval zcela jiným způsobem, než jaký se v tomto semináři snažím studující naučit. Významným nástrojem sociální antropologie je unikátní a vysoce náročná metoda zúčastněného pozorování. Přestože v průběhu semináře opakovaně zdůrazňuji, že nestačí ptát se lidí co, jak či proč dělají, ale naopak je třeba pozorovat, jak skutečně jednají, autor své poznání vytvořil prostřednictvím rozhovorů a dotazníku. Předložená bakalářská práce tak může být dalším příkladem nesouladu mezi tím, co si lidé myslí a říkají a jejich praktikami. Zatímco studující považují Metodologický seminář za nejvíce přínosný, naprostá většina bakalářských prací, které jsem oponoval, vykazuje odlišné postupy výzkumu i reprezentace, než které si měli v kurzu osvojit. Díky vysoké náročnosti, kterou na antropologa či antropoložku klade etnografická metoda zúčastněného pozorování, je možné hledat důvody v míře zájmu a ochoty studujících věnovat bakalářské práci dostatek úsilí. Při čtení bakalářské práce Vojtěcha Jírovce jsem měl ovšem dojem, že na svém projektu pracoval intenzivně a odpovědně.

Pokud pominu zvolenou metodologii, je možné tuto bakalářskou práci zařadit do subdisciplíny antropologie vzdělání. Diplomant se ovšem na rozsáhlou debatu výzkumů školy a vzdělání nijak nenapojuje. Pokud pominu, že tím nedostává základním postupům vědeckých postupů, znalost soudobého poznání a přístupů na poli vzdělání mohla autorovi poskytnout důležité vodítko k vlastnímu výzkumu. Literatura, kterou autor použil, je nesourodá a absentuje klíčové tituly pro zvolené téma výzkumu. Mrzí mě, že student nezaznamenal ani nedávno publikovanou monografii 'Politika a každodennost na českých vysokých školách: Etnografické pohledy na vzdělávání a výzkum', na které se podíleli členové naší katedry.

Bylo by možné poukázat na další nedostatky předložené bakalářské práce. Přes veškeré slabiny považuji posuzovaný text za významný a proto již zmíním pouze dva, které jsou spíše doporučením pro autora a jeho případný budoucí výzkum. K hlubšímu pochopení je zapotřebí zohlednit prostředí, ze kterých studující naší katedry pochází, a které formovalo jejich habitus. Právě vztahy mezi habitem studentů a prostředím vzdělávacího systému, katedry a univerzity, jsou pro zvolené výzkumné otázky zcela zásadní. Druhý zmíněný nedostatek spatřuji v absenci sebereflexe autora, která se projevila v úrovni poznání, které svým čtenářům nabízí. Pokud je dle Bourdieua a Passerona každá pedagogická činnost formou symbolického násilí, nabízí se otázka, zda a nakolik jsou názory studujících na význam a důležitost náplně jejich vzdělání, relevantní. Zejména potom, pokud z výzkumu vyplývá, že studenti a studentky KSV UP vnímají sociální antropologii jako synonymum humanitární pomoci, přičemž její smysl vidí zejména v praktikách sociální intervence.

Přestože, jak jsem již uvedl, považuji výzkumné téma za mimořádně zajímavé a důležité, způsob, kterým jej diplomant zpracoval, vykazuje řadu nedostatků. Přes veškeré výhrady se domnívám, že autor věnoval bakalářské práci nemalé úsilí. Text mi při čtení opakovaně naváděl pocit, že autor má skutečný zájem o katedru, na které studuje a kladný vztah k oboru, ve kterém bude práci obhajovat. Jak nám již dříve ukázal Bourdieu, výzkum v univerzitním prostředí sebou nese pestrou paletu možných problémů. I proto je třeba vedle samotného téma a vloženého úsilí ocenit také odvahu, kterou diplomant výzkumem v prostředí vlastní katedry prokázal.

Z výše zmíněných důvodů doporučuji předloženou bakalářskou práci k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou tři.

Tomáš Ryška, Ph.D.